

Pplk rez. Mieczysław HUCAŁ

105 LAT SZKOLENIA KADR ŁĄCZNOŚCI W ZEGRZU

Rok 2024 jest ważnym w historii zegrzyńskiego ośrodka szkolenia kadr łączności. We wrześniu mija 105 lat jak w tym miejscu zagościli wojskowi łącznościowcy. Na przestrzeni lat zmieniały się nazwy ośrodka, poziomy kształcenia ale zawsze to miejsce opuszczali dobrze przygotowani do wykonywania zadań wojskowi łącznościowcy. W tym czasie mury zegrzyńskiej szkoły opuściło kilkadziesiąt tysięcy łącznościowców a od pewnego czasu i informatyków.

Łączność w Zegrzu pojawiła się we wrześniu 1919 roku kiedy to podjęto decyzję o utworzeniu **Obozu Wyszakolenia Oficerów Wojsk Łączności**. W skład obozu wchodziły: Szkoła Oficerska Wojsk Łączności, Szkoła Podchorążych Wojsk Łączności i Kurs Aplikacyjny Służby Łączności.

W Szkole Oficerskiej Wojsk Łączności na dwumiesięcznych kursach szkolono w dwóch specjalnościach: telegrafii i radiotelegrafii.

Szkolenie słuchaczy Szkoły Podchorążych Wojsk Łączności trwało ok. 9 miesięcy. Pierwszeństwo w przyjęciu do szkoły mieli żołnierze pełniący aktualnie służbę wojskową.

Słuchacze Kursu Aplikacyjnego Służby Łączności szkoleni byli w pięciu specjalnościach przygotowujących oficerów z dziedziny telegrafii, radiotelegrafii, telefonii oraz na kursie informacyjnym dla oficerów Sztabu Generalnego i związków taktycznych. Szkolenie trwało 4 miesiące z wyjątkiem kursu informacyjnego, który trwał miesiąc.

W kwietniu 1920 roku rozwiązano Szkołę Oficerską Wojsk Łączności i Kurs Aplikacyjny Służby Łączności. Natomiast w sierpniu 1920 roku w związku z działaniami wojennymi Szkołę Podchorążych Wojsk Łączności przeniesiono do Poznania, do Zegrza wróciła w październiku tego samego roku.

W maju 1921 roku nastąpiła reorganizacja ośrodka włącznie ze zmianą nazwy. Powstał **Obóz Wyszakolenia Wojsk Łączności**, którego głównymi komórkami szkoleniowymi zostały Szkoła Podchorążych Wojsk Łączności oraz Centralna Szkoła Podoficerska Wojsk Łączności.

System szkolenia w Szkole Podchorążych Wojsk Łączności nie odbiegał od przyjętego wcześniej.

W Centralnej Szkole Podoficerskiej Wojsk Łączności szkolenie trwało 9 miesięcy i prowadzone było w dwóch specjalnościach: telegraficznej i radiotelegraficznej. Absolwenci szkoły mianowani byli na stopień kaprała.

W listopadzie 1922 nastąpiła kolejna reorganizacja, w wyniku której struktura obozu składała się z komendy obozu, działu naukowego, działu administracyjnego, oddziałów szkolnych, oddziału ćwiczebnego i oddziału sztabowego. Od tego momentu działalność szkoleniowa była nastawiona na prowadzenie kursów doskonalących. Realizowane były kursy doskonalące zarówno dla oficerów jak i podoficerów oraz kursy podchorążych rezerwy łączności dla wszystkich rodzajów wojsk.

W kwietniu 1923 zmieniono nazwę ośrodka na **Obóz Szkolny Wojsk Łączności**. W początkowym okresie funkcjonowania struktura organizacyjna nie uległa zmianie. W roku 1925 zrezygnowano z organizacji kursów dla oficerów łączności, natomiast utworzono nowe kursy dla podoficerów.

Brama Obozu Szkolnego Wojsk Łączności

Szczególnym rokiem w historii ośrodka był rok 1927. Wtedy to zorganizowano kurs dla kobiecego personelu pomocniczego. Głównym zadaniem było przygotowanie personelu

dla państwowej służby telekomunikacyjnej w czasie pokoju. W razie wojny absolwentki miały być mobilizowane i oddane do dyspozycji organów wojskowych. Główną tematyką szkolenia była nauka obsługi aparatu telegraficznego Hughes'a popularnie nazywanego „juzem”. Od nazwy sprzętu kursantki zaczęto nazywać „Juzistkami”. Nazwa ta związana jest z Zegrzem do dnia dzisiejszego. Ulica przy której znajduje się Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki nosi imię Juzistek.

*Juzistki w sali ćwiczeń na aparatach Hughes'a
(kurs III: listopad 1929 – sierpień 1930)*

W sierpniu 1929 roku Obóz Szkolny Wojsk Łączności został przekształcony w **Centrum Wyszkozenia Łączności**. Był to ostatni ośrodek szkoleniowy w Zegrzu przed wybuchem II wojny światowej. W strukturze Centrum pojawiły się między innymi batalion szkolny podchorążych rezerwy oraz batalion szkolny podoficerów zawodowych. Poza zadaniami szkoleniowymi pojawiły się nowe wyzwania, takie jak prowadzenie działalności doświadczalnej i wypracowywanie nowych form i metod szkolenia.

Brama do Centrum Wyszkolenia Łączności (fot. koloryzowana współcześnie)

W roku 1931 nastąpiła reorganizacja Centrum. W struktury etatowe włączony został 1. batalion telegraficzny oraz zorganizowano kompanię obsługi, w skład której weszły wszystkie komórki techniczne ośrodka.

Kolejne zmiany organizacyjne przeprowadzono w 1935 r., kiedy to do Centrum włączono klasę łączności ze Szkoły Podchorążych Inżynierii w Warszawie. W związku z tym powołano Szkołę Podchorążych Łączności, do której, oprócz podchorążych – kandydatów do służby stałej dołączono podchorążych rezerwy.

Rok 1937 – reprezentacja Centrum Wyszkolenia Łączności w piłce nożnej

Nadszedł rok 1939 i koszary zegrzyńskie opustoszały. Podchorążowie przebywali na praktykach w jednostkach wojskowych, sierpniowa powszechna mobilizacja spowodowała odejście większości kadry Centrum na stanowiska wojenne.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w okresie od czerwca 1933 roku do grudnia 1934 roku komendantem Centrum Wyszkożenia Łączności był płk Heliodor Cępa, który we wrześniu 1939 roku został naczelnym dowódcą Wojsk Łączności a obecnie jest patronem Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki.

Maj 1938 – zajęcia z radiostacji RKD

Po klęsce wrześniowej, już pod koniec 1939 powstało Centrum Wyszkożenia Łączności w Wersalu we Francji. Bazowało ono na personelu przedwojennego CWŁ. Przygotowywało kadry łączności dla pododdziałów wojsk łączności w ramach polskich jednostek wojskowych.

Po upadku Francji rozpoczął się kolejny etap ponownego formowania wojsk łączności, tym razem w Wielkiej Brytanii. Na terenie Szkocji zorganizowano Centrum Wyszkożenia Łączności, całkowicie bazujące na kadrze francuskiego imiennika.

W ramach Armii Polskiej w ZSRR gen. Władysława Andersa zorganizowane zostało Centrum Wyszkożenia Łączności, które działało przy 1 Samodzielnym Pułku Łączności.

Przez pierwsze lata po zakończeniu wojny zegrzyńskie koszary stały puste. Dopiero w roku 1947 podjęto decyzję o ich odbudowie.

Zegrzyńskie koszary po wojnie

W marcu 1948 roku powołano do życia **Szkolny Pułk Radio**. Ze względu na fakt, że koszary były ciągle odbudowywane stan osobowy pułku został zakwaterowany w namiotach. Rozpoczęło się szkolenie, które było podzielone na dwa etapy: szkolenie indywidualne i szkolenie zespołowe. Program szkolenia obejmował szkolenie specjalistyczne, szkolenie ogólnowojskowe oraz polityczno-wychowawcze. Pierwsza przysięga odbyła się 1 lipca 1948 r. w Beniaminowie. Pułk funkcjonował do czerwca 1950 roku.

*Nauka odbioru słuchowego sygnałów nadawanych alfabetem Morse'a.
Zegrze 1949r.*

Z dniem 1 sierpnia 1950 roku powołano do życia **Oficerską Szkołę Łączności Radiowej**. Trzon kadry stanowili żołnierze Szkolnego Pułku Radio, którzy zostali wzmocnieni fachowcami ze szkoły w Sieradzu.

Szkolenie przyszłych oficerów łączności zostało zorganizowane w systemie trzyletnim. Obejmowało naukę budowy sprzętu łączności radiowej, jego eksploatację oraz co było jednym z ważniejszych zagadnień naukę nadawania i odbioru słuchowego. Wraz ze wzrostem umiejętności zwiększano też tempo nadawania i odbioru. Na trzecim roku wymagana była umiejętność nadawania i odbioru na poziomie 10 - 12 grup/min. 12 grup na minutę dawało przepustkę do zdobycia III klasy specjalisty.

Ostatnim komendantem OSŁR i pierwszym jej następczyni był płk Edward Gierasimczyk, którego nazwiskiem nazwano jedną z ulic na terenie Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki.

Zajęcia z obsługi radiostacji małej mocy. Zegrze 1952r.

W listopadzie 1955 roku podjęto decyzję o utworzeniu **Oficerskiej Szkoły Łączności**. Kadra szkoły została wzmocniona fachowcami z rozwiązanej Oficerskiej Szkoły Łączności Przewodowej w Sieradzu.

Tak jak poprzednicy podchorążowie OSŁ szkolili się według trzyletniego programu kształcenia. Absolwenci szkoły oprócz stopnia podporucznika otrzymywali tytuł technika w wyuczonej specjalności.

Ciekawostką jest fakt, że 22 lipca 1966 r. podchorążowie OSŁ brali udział w warszawskiej defiladzie zorganizowanej z okazji 1000-lecia Państwa Polskiego. Nie występowali w umundurowaniu współczesnym a historycznym, reprezentując między innymi „Wojów Chrobrego” czy „Zwycięzców spod Berlina”.

Ostatnia promocja odbyła się 10 września 1967 roku.

Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Łączności była pierwszą w historii Zegrza, która otrzymała status uczelni wyższej. Uczelnia przygotowywała oficerów łączności dla wszystkich rodzajów sił zbrojnych w ramach 4-letnich studiów wyższych i nadawała tytuł inżyniera – dowódcy wojsk łączności.

Kadra dydaktyczna również podnosiła swoje kwalifikacje. Przybywało osób z tytułami doktora. W 1973 roku utworzono Bibliotekę Naukową oraz Ośrodek Naukowej Informacji Wojskowej. W roku 1978 powstała Rada Naukowa uczelni.

W 1973 roku rozpoczęto szkolenie absolwentów uczelni cywilnych w Szkole Oficerów Rezerwy, przekształconej później w Szkołę Podchorążych Rezerwy. W roku 1977 wprowadzono indywidualny tok studiów dla wyróżniających się słuchaczy a w roku 1979 studia „przemienne”, czyli 2 lata studiów, później rok praktyki w jednostce wojskowej i ostatni czwarty rok ponownie nauka w szkole oficerskiej. Ze względu na fakt, że praktyka nie spełniała oczekiwanych efektów skrócono ją do pół roku.

Na początku lat 90. przystąpiono do opracowania koncepcji kształcenia „WSOWŁ-2000”, czyli znacznej modyfikacji procesu dydaktycznego. Czteroletnie studia inżynierskie podzielono na dwa dwuletnie etapy. Na pierwszym i drugim roku studiów miał być wyrównywany poziom wyniesiony ze szkoły średniej oraz miano wprowadzać nauczanie problemowe w ramach wybranych przedmiotów. W trakcie trzeciego i czwartego roku studiów studenci mieli być ukierunkowywani na indywidualne i grupowe rozwiązywanie problemów inżynierskich. W roku 1994 Rada Główna Szkolnictwa Wyższego nadała WSOWŁ uprawnienia do prowadzenia studiów i nadawania tytułu inżyniera o specjalności elektronika i telekomunikacja.

Niestety również w roku 1994 Rada Ministrów podjęła decyzję o likwidacji uczelni (jak i wielu innych WSO) w roku 1997.

Promocja 1996r.

Od października 1997 roku w zegrzyńskich koszarach funkcjonuje **Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki**. Powstało ono na bazie rozwiązanej Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Łączności oraz przeniesionego z Legnicy Centrum Szkolenia Łączności. Komendantem został płk Jerzy Ceglarek, były komendant Centrum Szkolenia Łączności w Legnicy.

W styczniu 1998 przybył do Zegrza I rocznik kadetów Szkoły Chorążych z Legnicy. Rozpoczęło się również szkolenie kursowe kadry i pracowników wojska. W lipcu rozpoczęło się szkolenie w Szkole Podchorążych Rezerwy oraz odbyły się pierwsze egzaminy wstępne do Szkoły Chorążych, a w listopadzie rozpoczęto czteromiesięczne szkolenie elewów Szkoły Podoficerów Służby Zasadniczej.

23 października 1999 roku Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki otrzymało sztandar. Podarowało go społeczeństwo Ziemi Serockiej. Rodzicami chrzestnymi byli posłanka na Sejm RP Jadwiga Zakrzewska oraz burmistrz Miasta i Gminy Serock Sylwester Sokolnicki.

W czerwcu 2002 roku odbyła się ostatnia promocja w Szkole Chorążych. Natomiast w roku 2004 wraz z wprowadzeniem nowego etatu wyodrębniono ze struktur CSŁiI Szkołę Podoficerską.

Zadaniem szkoły podporządkowanej bezpośrednio dowódcy Wojsk Lądowych było kształcenie podoficerów dla potrzeb wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w korpusie osobowym łączności i informatyki. Od 2006 r. szkoła kształciła także podoficerów - muzyków orkiestr wojskowych.

W 2009 r. SPWL przyjęła imię gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej oraz otrzymała sztandar. Matką chrzestną sztandaru została Urszula Jaworska, założycielka i prezes Fundacji Urszuli Jaworskiej – organizacji zajmującej się pomocą dla osób dotkniętych białaczką. Ojcem chrzestnym sztandaru został ówczesny marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski.

Rok później, w wyniku reorganizacji szkół podoficerskich Szkoła Podoficerska Wojsk Lądowych w Zegrzu została zlikwidowana.

W wyniku reorganizacji struktury CSŁiI wiosną 2009 roku powstał batalion zabezpieczenia, który przejął zadania zlikwidowanych Grup Zabezpieczenia oraz Zespołu Zabezpieczenia Logistycznego.

Rok 2011 był kolejnym ważnym dla Centrum. W tym roku Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki otrzymało imię gen. bryg. Heliodora Cepy.

8 listopada 2015 roku po raz pierwszy w historii Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki pododdział wydzielony z batalionu zabezpieczenia dokonał zmiany warty na posterunku przy Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

Zmiana warty na posterunku przy Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie

1 października 2019 roku Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki decyzją Ministra Obrony Narodowej przeszło w podporządkowanie Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej.

Obecnie Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki realizuje szkolenie i doskonalenie zawodowe zgodnie z potrzebami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Szkolenie z obsługi aparatu RWŁC-10/T

Na zakończenie chcę zaprezentować dwie ciekawostki.

21 (o ile dobrze policzyłem) absolwentów zegrzyńskiego ośrodka doczekało się stopni generalskich. Byli to m. in. gen. bryg. Edmund Smakulski - szef Zarządu Planowania Systemów Dowodzenia i Łączności SG WP (2006-2007), obecnie Prezes Honorowy Światowego Związku Polskich Żołnierzy Łączności, gen. dyw. Stanisław Krysiński (WSOWŁ 1968) - zastępca dyrektora Agencji Systemów Informatycznych NATO (2007-2008) oraz obecny szef Sztabu Generalnego generał Wiesław Kukuła (WSOWŁ 1996).

W Zegrzu szkoliło się też wielu znanych ludzi. W okresie międzywojennym byli to m.in. pisarz i kompozytor Witold Lutosławski czy aktor Kazimierz Rudzki. W czasach współczesnych nauki z zakresu wojskowej łączności pobierali m. in. aktor Cezary Pazura, dziennikarz muzyczny Marek Sierocki, prezenter pogody Tomasz Zubilewicz oraz dziennikarz Jacek Żakowski.

*Rok 1938 - Witold Lutosławski w Zegrzu
(stoi w tylnym rzędzie z głową zwróconą w prawo)*